

Smart Cities in de Europese Unie

Auteur: Martin Bakker

21 maart 2014

Europa staat voor een aantal grote uitdagingen in de komende jaren, zowel op internationaal, nationaal als regionaal niveau. Door de verstedelijking zullen, met name op het gebied van logistiek, klimaat en energie, grote steden voor een aantal keuzes komen te staan. Dit artikel beschrijft de oplossing die in Europa steeds meer aandacht krijgt: de verandering van oude Europese steden naar wereldwijde voorbeelden van slimme steden, de 'smart cities'.

Smart Cities in Europa: twee initiatieven

De term 'smart cities' is anno 2014 een veelgehoorde term binnen Europa. De grote steden mengen zich steeds nadrukkelijker in het debat over 'maatschappelijke uitdagingen' en de benodigde oplossingen die de komende jaren gevonden moeten worden. De problematiek waar de grote steden zich voor gesteld zien, wordt door de politiek ook steeds meer onderschreven, zowel op nationaal als op Europees niveau. Op dat niveau zijn de afgelopen periode twee belangrijke initiatieven gestart.

Allereerst door het *European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities* (hierna: EIP-SCC). Het EIP-SCC is een platform waar de industrie en de Europese steden bij elkaar komen om op strategisch niveau na te denken over oplossingen voor de stedelijke uitdagingen van de toekomst. Oplossingen worden met name gezocht op het gebied van energie-efficiëntie, transportoplossingen en slim gebruik van ICT-middelen om duurzaamheid te vergroten.

Ten tweede door de *commissie voor Industrie, Onderzoek en Energie van het Europees Parlement*. Deze commissie heeft een grootschalig onderzoek naar 'Smart Cities' laten uitvoeren ('*Mapping Smart Cities in the EU*' -

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507480/IPOL-ITRE_ET\(2014\)507480_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/507480/IPOL-ITRE_ET(2014)507480_EN.pdf)). Onderzoekers van gerenommeerde onderzoeksinstituten uit diverse lidstaten (waaronder van het Nederlandse TNO) hebben een rapport uitgebracht waarin ze een definitie van het onderwerp, een analyse van de beste strategieën op basis van bestaande initiatieven en aanbevelingen geven.

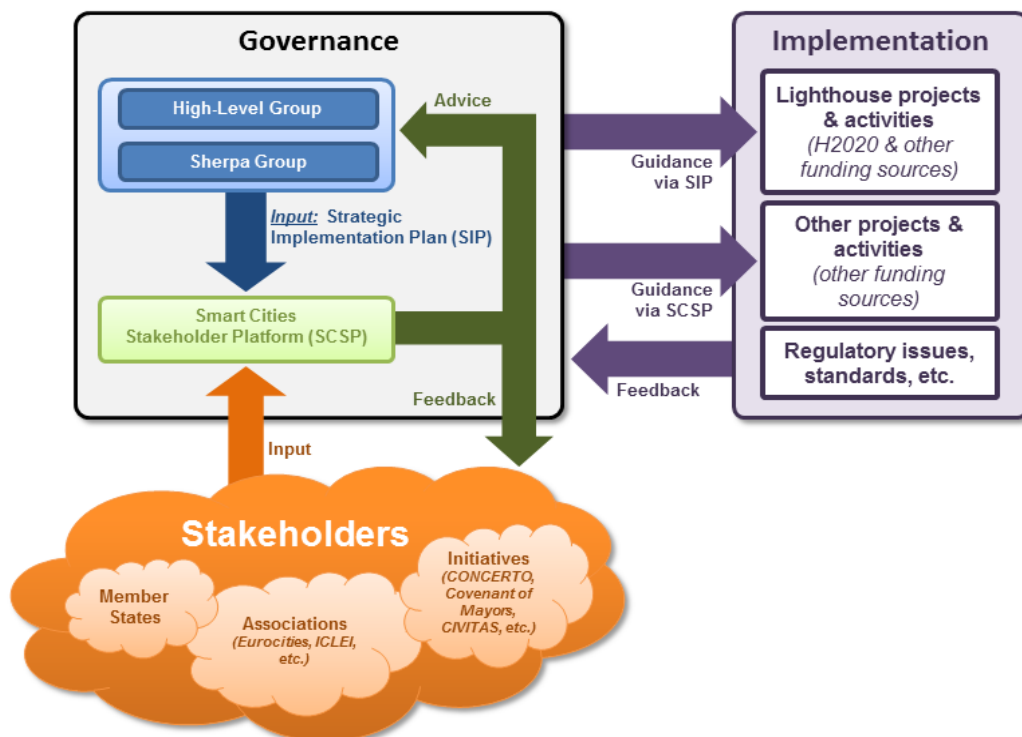

Initiatief één: European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities (EIP-SCC)

In november 2013 heeft het EIP-SCC een evenement georganiseerd voor de start van het partnerschap. Ondernemers, onderzoekers en overheid uit heel Europa was hierbij aanwezig. Het *European Innovation Partnership on Smart Cities and Communities* moet uiteindelijk gaan bestaan uit diverse partnerschappen tussen ondernemers en overheden op de gebieden van energie-efficiënte, transportoplossingen en gebruik van ICT binnen steden. Op die manier moeten de grote steden van de toekomst beter leefbaar worden.

Het EIP-SCC heeft een platform opgericht waar belanghebbenden uit heel Europa ideeën kunnen uiten en initiatieven kunnen ontplooiën. De uitkomsten uit dit platform komen terecht bij de *High-Level Group* en de *Sherpa Group*. Deze twee groepen schrijven samen het *Strategic Implementation Plan*. Vanuit dit plan worden concepten in de praktijk gebracht en probeert het EIP-SCC de Europese Commissie van input te voorzien. Op die manier worden de (thema's van) Europese programma's (met name Horizon 2020) gericht op de uitdagingen en oplossingen die door de belanghebbenden van het EIP-SCC zijn aangedragen.

Opzet van het EIP-SCC

bron: http://ec.europa.eu/eip/smartcities/about-partnership/how-does-it-work/index_en.htm

Initiatief twee: onderzoek naar Smart Cities t.b.v. het Europees Parlement

Begin 2014 is het rapport uitgekomen dat op het verzoek van het Europees Parlement door Europese onderzoekers is opgesteld. De eerste opmerking die de onderzoekers maken over 'smart cities' is het feit dat niet duidelijk is wat er precies mee bedoeld wordt. Hoewel de term al enige tijd rond zoemt in Europa, blijkt er geen duidelijke definitie voor te bestaan. Wel zijn er enige algemene kenmerken die door alle gebruikers worden erkend.

Zo moet het uiteraard gaan om problematiek die kenmerkend is voor steden. Aangezien mensen steeds ouder worden en meer en meer in de stad willen wonen, zullen steden steeds groter worden. Dat brengt op een aantal vlakken grote uitdagingen met zich mee. Volgens de onderzoekers zullen de opgaven voor grote Europese steden met name op het vlak van energie, water, gebouwen en logistiek liggen. Steden moeten hier slim en innovatief mee omgaan om ook in de toekomst het stedelijk leven vrij van armoede, ongelijkheid en werkloosheid te houden.

De oplossingen voor de uitdagingen moeten duurzaam en efficiënt zijn en economische vooruitgang bevorderen. ICT is daarbij de drijvende kracht. De onderzoekers komen dan ook uit op de volgende definitie:

'A Smart City is a city seeking to address public issues via ICT-based solutions on the basis of a Multi-stakeholder, municipally based partnership'.

Na de definitie gaan de onderzoekers in op de factoren die een succesvolle strategie moeten bepalen. Deze factoren zijn gebaseerd op de zes beste 'Smart Cities' binnen de EU, die uit een totaal van 468 grote steden (steden met meer dan 100.000 inwoners) zijn geselecteerd. De onderzoekers komen, na analyse van de oplossingen in de zes slimme steden, uiteindelijk op drie hoofdfactoren voor succes:

- een duidelijke visie;
- actieve deelname van inwoners en lokale bedrijven;
- coördinatie van ideeën, zodat ook crosssectoraal innovatieve vooruitgang kan worden geboekt.

Uiteindelijk komen de onderzoekers met aanbevelingen gericht op de nationale en Europese overheden. De aanbevelingen zijn gegroepeerd in vijf categorieën, te weten:

- onderzoek en evaluatie;
- initiatieven en strategieën (o.m. voorwaarden voor financiering, promotie van initiatieven die zich in een vroeg stadium bevinden);
- governance (onder meer goedkope toegang tot bestaande infrastructuur en aanmoedigen van publiek-private partnerschappen);
- ondersteuning van ontwikkeling en

- schaalvergroting en duplicatie (onder meer vergroten van steun aan EIP-SCC, nieuwe soorten van intellectueel eigendomsrechten creëren).

Het is nu aan de diverse overheidslagen om met de aanbevelingen aan de slag te gaan.

Nederlandse Smart Cities haken aan bij Europa

Ook binnen Nederland leeft het onderwerp 'Smart Cities', getuige onder andere de deelname van TNO aan het onderzoek voor het Europees Parlement. Naast de Nederlandse onderzoeksdeelname aan dit onderzoek, blijkt uit het onderzoek dat Amsterdam één van de zes voorbeeldsteden is die al handig gebruikmaken van slimme oplossingen.

Dat Amsterdam zich positioneert als echte Smart City blijkt ook uit het feit dat op 13 en 14 mei 2014 het Europese Smart City Event plaatsvindt in de stad (<http://www.smartcityevent.com/>). Dit event staat in het teken van het delen van kennis en ervaringen op het gebied van smart cities. Eén van de spreker is Rob van Gijzel, de burgemeester van Eindhoven. Naast Amsterdam kent Nederland immers meer grote steden die druk bezig zijn met slimme, stedelijke oplossingen voor grote maatschappelijke opgaven. Eindhoven, dat in het algemeen een grote nadruk heeft op ICT, is daarvan een goed voorbeeld. ICT is namelijk, zo blijkt ook uit de studie die in opdracht van het Europees Parlement is uitgevoerd, een van de hoofdsectoren waar de oplossingen vandaan moeten komen.

Ook binnen het EIP-SCC hebben Nederlandse partijen hun weg al gevonden. Zo zit de huidige burgemeester van Almere in de High Level Group van het EIP-SCC en diverse Nederlandse bedrijven (o.m. AkzoNobel en KWR Watercycle Research Institute) in de Sherpa Group. Op die manier kunnen Nederlandse partijen, naast de 'normale' input via het stakeholdersplatform van het EIP-SCC, invloed uitoefenen op de manier waarop naar slimme oplossingen en uitdagingen wordt gekeken.

Tot slot houdt ook de Nederlandse rijksoverheid zich bezig met het onderwerp. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft aan Platform31.nl de opdracht gegeven een 'lerend netwerk' te creëren rondom NL Smart Cities (<http://www.platform31.nl/ruimte/smart-cities>).

Het is nu aan private partijen om aan te haken bij de bestaande ideeën, zowel op Europees als op nationaal niveau. Want dat de grote Europese steden voor opgaven staan, is duidelijk. Nu moet de volgende stap worden gezet. Dat is het creëren van oplossingen, voor de energie-, water- en logistieke vraagstukken van de toekomst.